

Sak: Høringsinnspill om Ekspertutvalgets rapport for lagring av farlig avfall i Norge.

Utgangspunkt for innspillet er at vi mener Ekspertutvalgets rapport er et grundig og godt gjennomarbeidet dokument vi kan slutte oss til. Vi kan imidlertid stå friere og utdype noen av de viktige punkter her.

- 1) Det er ingen grunn til at Norge skal være netto importør av uorganisk farlig avfall for så ubearbeidet, med minimal behandling, legge dette i bakken, som på et senere tidspunkt kan eksponere befolkning, natur og miljø.
- 2) Det er ingen grunn til at Norge skal eksportere organisk materiale, og «veksle dette inn» med uorganisk farlig avfall.
- 3) Det er ingen grunn til at norsk avfallhåndtering skal bygges opp omkring et monopolselskap, som utvikler innsamling av farlig avfall etter egne interesser, og så motarbeider annen utvikling som kan true monopolet.
- 4) Det er ingen grunn til at vi skal verne de største miljøeksponenter, slik at de over snart 50 år kan drive videre uten å utvikle metoder som kan gjøre disse mere miljøvennlige.
- 5) Norge er nå i en brytningstid hvor mulighet for sirkulær økonomi er overtydelige, og kan gi muligheter for levedyktig norsk industri
- 6) Planer om å lagre farlig avfall i Brevik gruver, tjener ingen til ære.

Ad1) Utviklingen av avfallshåndtering av farlig uorganisk avfall har kommet inn på et uheldig spor vi må komme oss ut av. Innsamling i dag begrenser seg til å nøytralisere og dumpe store mengder avfall i deponiet på Langøya. Det blir større mengder hvert år, ettersom landene omkring oss får begrensninger på dumping av slikt avfall som igjen gir begrensede muligheter for avhending. Derved sitter Norge igjen som enkleste land å sende slik avfall til, og prisene til NOAH går opp, som eneste avtaker. Slik kan vi ikke ha det.

En fremtidig avfalls løsning må inneholde sirkulering av så mye metaller og kjemikaler som økonomisk mulig, og sikker deponering av restavfall som blir igjen. I en tenkt fremtidig modell blir behovet for lagring av farlig avfall betydelig mindre, (85 –90%) og man må bruke pengene på å sikre slik lagring best mulig i et evighets perspektiv.

2) Vi blir ofte møtt med at Norge eksporterer mere avfall enn hva vi importerer. Vi sender papir, matavfall, glass, plast og annet organisk materiale ut av landet, og importerer uorganisk giftig problemavfall tilbake. Dette er et dårlig bytte. Det vil alltid baseres på økonomi og initiativ over landegrensene, ut fra forretningsmuligheter, men det tjener ikke norsk industri og Norges befolkning at dette mønsteret blir permanent, og ubalansen blir brukt som argument for at dette må fortsette..

3) Historien til NOAH kan beskrives som en suksess. Med støtte fra den gang politisk ledelse i Norge, ble det privatisert til å ta seg av farlig uorganisk avfall i

Norge. De har tiltrukket seg avfall fra store deler av Nord-Europa, og brukt rest svovelsyre fra Kronos Titan slik at den ikke kom rett ut i Glomma.

Den kan også beskrives som en farlig blindvei hvor store mengder farlig avfall eksponeres for mennesker og miljø. Vi har i dag 1-en stor miljø-pøl som skal ligge der i uendelige tider. Vi trenger ikke en til, men må rydde oss ut av utviklingen. Sporet vi er inne på, sementerer utviklingen, og hindrer innovasjon. Tiden er moden for å endre på det. De fleste land har problemer med uorganisk avfall, og har startet innovasjon på hvordan dette skal finne bedre løsninger. Vi ser ofte at monopol-løsningen blir til forsinkelse i utviklingen som låser løsninger til deres økonomiske fordeler.

4) Norge trenger arbeidsplasser, og de blir vernet etter beste evne. Vi har lenge hatt et prinsipp der «forurensere skal betale» det forurensningen virkelig koster. Historien om Kronos Titan er et eksempel på at vernet om arbeidsplassene trumfer dette. På 70 og 80 tallet slapp de lavkonsentrert svovelsyre rett ut i Glomma. Ingen reagerte før død fisk fløt i land i Sverige. Så ble det avtalt med bedriften at det skulle bygges opp et fond for å bruke til rensing av svovelsyren. Etter en del år, finner de sammen med NOAH som bruker syren til å nøytralisere flyge-aske. Disse danner nå et felles forsvarsverk for å opprettholde nøytraliseringen og dumping, som eneste og beste løsning. Det er det ingen grunn til. Få bedrifter har «slept bena etter seg» som Kronos Titan med å bruke alle muligheter for utsettelse og unnskyldninger for ikke rydde opp etter seg. Søsterbedriftene i Europa renser i dag denne svovelsyren, og Hovedkontoret i USA

har en overordnet målsetning at de skal holde et grønt klimaavtrykk på sine bedrifter over hele verden. Datterbedriften i Norge følger ikke disse retningslinjene, og kjemper en kamp mot ethvert pålegg, selv om de både har overskudd, og ønsker å utvide sin produksjon. Fondet er glemt og trolig gått til utbytte.

5) Organisk avfall vil øke betydelig globalt fremover, ved at søppel brennes fremfor deponering. Vi har lest om flygeaske–deponier, man mente var trygge, som flømmer over og gjør stor skade i elver, innsjøer og havet i USA og Asia. Vi har mange eksempler på at næringsprodukter som resultat får for høyt gift- eller tungmetallinnhold, slik at de vil akkumuleres i næringskjeden og ikke vil kunne brukes som mat. Slik skal vi ikke ha det i Norge, som bør ta vare på sin renhets–image, trykke på for en renere klode, og til å eksportere sjømatprodukter. Vi erfarer at prisen for å bli kvitt slikt avfall går opp. NOAH har en betydelig inntekt i dag på behandling av slik avfall, og de tar store anstrengelser for å kunne fortsette.

Vi har beslutninger i mange land at så mye som mulig av dette skal gjenvinnes, og reduseres til ufarlig avfall. I Sveits har de besluttet at all egen produksjon av farlig avfall skal bearbeides og gjenvinnes så mye som mulig. Både i Danmark og Sverige har pilotanlegg for slik resirkulering. Norseps Oil in Water prosess, har teknologi som synes å ligge i front av denne utviklingen, hvor de kan tilby renseanlegg på hvert produksjonssted/forbrenningsanlegg, for derved også å redusere transport av farlig avfall, og kunne eksportere teknologien til hele verden.

Vi står nå ved et veiskille hvordan slikt avfall skal bearbejdes. Hvis vi kan stimulere de rette pådriverne, kan vi få en grønn næring, som kan eksportere «good practice» til alle som har dette problemet. Volum gir kostnadsreduksjon og ekspertise bygger ekspertise.

Vi tror mange gode krefter bør gå sammen og hjelpe de til å komme i gang.

6) Som et skrekkens eksempel på hvor utviklingen var nær ved å føre oss, bruker vi eksemplet fra Brevik Gruver

NOAH som har tjent seg stor og rik på import av farlig avfall, ser at deres suksess, fyller Langøya opp for fort. De ser seg om etter nye muligheter for å fortsette denne suksessen. De kommer til at de gigantiske gruvene i Brevik med over 30 millioner m³ vil romme nok for 30 års drift, selv med en kraftig økning av volumet. Oppskalerer man erfaringene fra Langøya vil dette gi enorme fortjenester for NOAH.

KMD , «basert på en grundig rapport» som de hevdet, uttalte de seg positivt til slik lagring i Brevik gruver. Det blir vist til grundige undersøkelser ved flere anledninger. Det viser seg imidlertid at denne rapporten finnes ikke, og de baserer sine opplysninger på NOAHs interesser. Det bygges opp en nesten ugjennomtrengelig mur for at dette prosjektet skal gjennomføres, med konsulent bistand, tilskudd til miljøvernorganisasjoner, ordførere og kommuneansatte blir hyret inn, befolkningen blir traktet, og

pressen på en merkelig måte lar være å diskutere dette. Det hele en godt isenesatt propaganda.

Det viser seg med all mulig tydelighet at gruvene er høyst uegnet for slik lagring. Gruvene lekker med 2 millioner liter— hvert døgn!!, halvparten ferskvann som vil strømme gjennom gruvene i all tid, og vaske ut det som er lagret. (Norcems tall). Erfarne og ansvarlige Geologer sier at slik gruvene er i dag vil ingen kunne tette disse. Kun nye gruver i god granitt, forhåndsgyset og med omsluttet grunnvann vil være god, og da langtids-sikker, lagring.

Når det som skal lagres i form av filterkaker som de kaller avfallsgips virkelig løser seg i vann, bør dette være et varsko til offentligheten.

Beklageligvis motarbeides og bagatelliseres slik informasjon fra NOAH.

NOAH har lovet Bellona en batterifabrikk, hvis de får til lagring i Dalen Gruver, Brevik , og står pr definisjon på NOAS lønningsliste. Avfallsgipsen inneholder tungmetaller, og tunge gifter som dioksin, kvikksølv, arsen og mange farlige stoffer. Det er overbevisende sikkert at dette vil sive ut før eller senere. Altså høyst uforsvarlig lagring. Ser man på prosjektet i sin helhet, så ligger gruvene under befolkningen sterkt imot anbefalinger fra EU, gruvene er opptatt til andre formål, og må eksproprieres, og møter motstand hos samtlige kommuner i området, og fylker. Sånn kan vi ikke ha det.

I en 5-årig periode hvor vi ble fortalt at dette er ufarlig lagring og ikke engang skulle kalles giftlager, så forundres vi over kynismen i prosjektet. Vi kan bare ønske oss en trygg lagring av et redusert volum, for å dekke norsk behov, hvor hovedbestanddelene kan brukes til veifylling, innsats i prosessindustrien eller gjenvinning av metaller, slik Ekspertutvalget godt beskriver. Verden går snart tom for sink mens flygeasken er rikere enn utvinning på verdifullt metall.

Nå har man snakket lenge nok om sirkulær økonomi. Nå må vi bringe oss framover til en mere bærekraftig utvikling.

Takk for oppmerksomheten.

Kontaktperson

Tor Grymyr

Rødbergbakken 6

3267 Larvik.

Tlf 91310492, tor@castellodue.com